

PETRA VANDERSTEEN EN VIRGINIE VAN DRIEL
OVER DE PRAKTIJKGERICHTE PROGRAMMA'S VAN
HET PERRON.

Virginie van Driel en Petra Vandersteen

“Brede oriëntatie is volgens ons heel belangrijk voor leerlingen in deze leeftijd.”

Het Perron in Veenendaal is een school voor vmbo, praktijkonderwijs en mbo niveau 2. Binnen het VMBO biedt Het Perron de TL+ (Gemengde/Theoretische Leerweg) en Kaderberoepsgerichte leerweg aan, maar ook de Basisberoepsgerichte leerweg. Virginie van Driel, afdelingsleider TL+ en Petra Vandersteen, docent Dienstverlening & Producten (D&P) en kartrekker van alles wat te maken heeft met de nieuwe leerweg, werken al vier jaar samen aan een aantal overkoepelende leerthema's. Wat zijn hun ervaringen tot nu toe met de TL+ en het ontwikkelen van opdrachten binnen hun Praktijkgerichte Programma's (PGP's)?

Vandersteen: “Waar het op neerkomt is dat wij onze leerlingen die hier de Theoretische Leerweg volgen ook met een beroepsgericht vak van school wilden laten gaan. Het doel was om ze breed op te leiden, zowel theoretisch als praktisch en ze op die manier een ‘uitgestelde keuze’ aan te kunnen bieden, zodat ze pas van leerjaar 3 naar leerjaar 4 een keuze moeten maken voor een gespecialiseerd vakkenpakket. Dus toen hebben we een licentie aangevraagd, gericht op D&P - en onder die paraplu laten we leerlingen in de vorm van verschillende thema's kennismaken met de praktijkwereld van mens, techniek en ondernemen. Daarbij betrekken we zowel de afdelingen techniek als Zorg & Welzijn en Economie & Ondernemen.”

Escaperoom

Het is nu het vierde schooljaar dat Het Perron deze Theoretische Leerweg+ aanbiedt. De school werkt daarin nauw samen met levensechte opdrachtgevers. Van Driel: “Vanuit Techniek hebben we contact gezocht met Maxx, een eventcentrum hier in

Veenendaal. Daar hebben ze ook escaperooms en die bezoeken we met onze leerlingen. De eigenaar geeft een rondleiding en een presentatie dan krijgen de leerlingen de opdracht om in zeven weken een zogenaamde ‘flashroom’ te ontwikkelen waarbij wordt bespaard op personele kosten. Dan gaan ze hier vijf uur in de week naar de afdeling Techniek, zowel naar Produceren, Installeren en Energie (PIE) als naar Bouwen Wonen en Interieur (BWI) - en dan krijgen ze allemaal opdrachten waarin wordt gekeken naar de specificaties waaraan de flashroom moet voldoen: een flashroom is een escaperoom waar je binnen een half uur moet zien te ontsnappen. Een flashroom moet gemakkelijk te resetten zijn en medewerkers moeten dus niet overal puzzelstukjes hoeven terugzoeken. Bij BWI moeten de leerlingen iets van hout maken, decorstukken of een puzzel - en er moet ook iets van elektriciteit in zitten, schakelingen en knopjes. De ene leerling steekt meer tijd in BWI, de ander gaat liever lassen bij PIE. We hebben hier ook nieuwe technieken in huis. Lasersnijder, een

3D printer. Een plotter. Dat kunnen ze allemaal gebruiken."

D&P als paraplu

Vandersteen is, naast haar rol als kartrekker voor de nieuwe leerweg, zelf ook docent D&P. In de vier thema's die de afgelopen jaren zijn ontwikkeld, zitten dus ook eindtermen van D&P verweven: "De nadruk bij het thema Escaperoom ligt bij techniek. Dus daar zitten leerlingen dan vier uur bij techniek en borg ik zelf het D&P onderdeel. Maar we hebben bijvoorbeeld ook een ander thema en dat is: Foodfestival. Daar moeten leerlingen een mini-onderneming oprichten en ligt het zwaartepunt bij het vak Economie & Ondernemen – zij zitten er ook eindtermen van D&P in verweven. Leerlingen gaan koken, leren een marketingplan opzetten, maar gaan ook aan de slag met serveren."

Het doel is om alle beroepsgerichte vakken en basistechnieken af te ronden in leerjaar 3, of dat nu gaat om technische skills of zorgskills. Eind leerjaar 3 kunnen leerlingen kiezen waar ze zich in leerjaar 4 in willen specialiseren aan de hand van keuzevakken. Deze keuzevakken kunnen ze volgen in de wereld van Economie, Techniek of bij Zorg & Welzijn. Virginie, Afdelingsleider TL+: "In de D&P paraplu zit ook een stuk Loopbaanoriëntatie en –begeleiding (LOB) verweven. Leerlingen moeten doorlopend reflecteren op hun ervaring en leerdoelen, zodat ze aan het eind van het jaar echt in kaart hebben gebracht waar hun kwaliteiten liggen, welke MBO opleidingen er zijn - en welke vakken ze daarvoor nodig hebben in het volgende jaar. Ik wil een eigen timmerbedrijf beginnen? Dan doe ik een keuzevak binnen BWI maar ook een keuzevak Ondernemen bij Economie & Ondernemen. Het doel: leerlingen laten starten op het MBO met zowel theoretische en praktische kennis."

Lessen voor de nieuwe leerweg

Vier jaar geleden stond de nieuwe leerweg nog niet zo concreet op de agenda als nu. Vandersteen: "Wat

we wel wisten was dat de Gemengde en Theoretische Leerweg ooit zouden samensmelten. Eigenlijk hebben we gewoon zelf nagedacht over hoe wij onze leerlingen zo goed mogelijk konden klaarstomen voor hun vervolgopleiding en de arbeidsmarkt. Dat was ook de vraag vanuit het bedrijfsleven hier in de regio. Leerlingen die echt al helemaal weten dat ze timmerman willen worden en het liefst gewoon twaalf uur de praktijk in gaan, die kiezen voor de Kaderberoepsgerichte leerweg. Maar leerlingen die echt breed willen worden opgeleid gingen vaak voor de Theoretische Leerweg. Maar ook die leerlingen willen we praktijkkennis aanbieden."

Wat zijn lessen die Vandersteen en Van Driel hebben geleerd in die vier jaar D&P? Vandersteen: "In het begin ontwikkelden we binnen D&P zes thema's. Inmiddels zijn we teruggeschakeld naar vier thema's die echt goed staan, want al snel bleek dat zes thema's per jaar teveel was. Leerlingen konden het niet verwerken, niet genieten van wat ze deden." Van Driel: "We hebben ook een verbeterslag gemaakt in hoe de werkroute voor de leerlingen moet zijn. In het eerste jaar van ons Foodfestival thema hebben we destijds de eigenaar van Eten op Rolletje uitgenodigd, die kwam vertellen over wat er allemaal komt kijken bij het organiseren van een festival. Maar onze leerlingen waren alleen maar gefocust op de vraag: wanneer gaan we knakworstjes opwarmen? Het is dan heel moeilijk om leerlingen terug te halen in het onderzoeksverhaal. Daarvan hebben we geleerd hoe belangrijk het is om je werkroute goed uit te stippelen. We maakten in het begin ook hele boekjes per thema waarin de hele opdracht werd uitgelegd, met het verhaal van de werkgever erbij, instructies voor alle stappen. Ze lagen overal maar werden niet ingekeken, dus uiteindelijk hebben we de opdrachtboekjes beperkt tot twee A4tjes, overzichtelijk en kort."

Zelf investeren

Volgens Van Driel en Vandersteen is het belangrijk om met docenten het gesprek te blijven voeren over PGP's en de nieuwe leerweg. Van Driel: "We hebben nu ook een document ontwikkeld voor de onderbouw over Project Based Learning (PBL) waar

Virginie van Driel met student

de afspraken in zijn vastgelegd. Je moet docenten wel ondersteunen en faciliteren om de opdrachten van docenten af te stemmen op de thema's. Maar je moet als school ook de werkgroep bij elkaar brengen en agenda maken. De schakel zijn tussen werkgroep en afdelingsleider. Leerjaar 1 heeft net een thema afgerond en in de bovenbouw hebben collega's een vaardighedenkaart ontwikkeld voor leerjaar 3. Zouden we zo'n kaart ook kunnen invoeren voor de onderbouw? Die vraag geef ik dan weer mee aan Petra."

Van Driel en Vandersteen zijn nu vier jaar bezig met het ontwikkelen van PGP's. Wat heeft het opgeleverd? Vandersteen: "Al onze leerlingen zijn

de afgelopen jaren van school gegaan met een TL+ diploma, met een beroepsgericht vak. Leerlingen hebben breder zicht gekregen op de vakgebieden, vervolgonderwijs en hun eigen ambities. We hebben de afgelopen jaren pech gehad met Corona, omdat je dan niet voluit kan gaan met onderzoekend leren in de eerste klassen. Als je dat vergelijkt met de lichter daarvoor, dan zie je het verschil met leerjaren ervoor. Je ziet dat leerlingen veel bewuster en zelfreflectiever zijn op hun eigen handelen en mogelijkheden."

Klaar voor de nieuwe leerweg?

Is Het Perron daarmee helemaal klaar voor de nieuwe leerweg? Van der Steen: "Nee. Wat de nieuwe leerweg van ons vraagt is datgene wat wij nu doen in de derde klas ook doortrekken naar de vierde. Wat wij in het vierde jaar nu de keuzevakken noemen, dat komt te vervallen. Dat heet straks geen 'beroepsgericht vak' meer maar een 'praktijkgericht programma' met verschillende werkvelden. Wat wij graag willen behouden voor onze leerlingen is de 'uitgestelde keuze'. Onder de paraplu van D&P kunnen leerlingen nu ook kiezen voor keuzevakken van Economie & Ondernemen, of van Zorg & Welzijn. Die brede keuze willen we niet verliezen, dus daar hebben we ook al wel over gesproken met Susan van den Heuvel, de projectleider nieuwe leerweg vanuit het ministerie. We hopen dat straks de mogelijkheid blijft om verschillende praktijkgerichte programma's te mogen blijven aanbieden in overlap met elkaar, op een manier dat leerlingen de mogelijkheid blijven houden om zichzelf zo lang mogelijk breed te blijven ontwikkelen. Die brede oriëntatie is volgens ons heel belangrijk voor leerlingen in deze leeftijd."

